

فرصتی برای گفت‌وگو و مصاحبه

مناسب برای پایه‌های چهارم تا هفتم
حوزه‌های درسی: مطالعات اجتماعی، نگارش و فارسی

سبا حاج‌جعفر - معلم

#بیرون_از_دیوارهای_خانه

#بهار_با_بنفشه_ها

زمانی را تصور کنید که جارچیان در شهر راه می‌افتادند و اخبار مهم شهر و حکومت را با صدای بلند فریاد می‌زدند تا آن‌ها را به اطلاع مردم برسانند. سال‌ها گذشت و جارچیان جای خود را به خبرنگاران دادند و اخبار مهم شهر و حکومت، متنوع‌تر و جزئی‌تر شدند. حالا دیگر خیلی وقت است که اخبار تنها مربوط به «اعلام» اتفاقات بزرگ مثل جنگ، بیماری‌های همه‌گیر، تصمیم‌گیری‌های حکومتی درباره آموزش و ... نیست. ابزارهای مختلفی برای تهیه اخبار ریز و درشت وجود دارد که اطلاعاتی از زندگی مردم شهر به ما می‌دهد؛ اطلاعاتی درباره این‌که آن اتفاقات بزرگ چه تأثیری روی زندگی مردم دارد.

یکی از ابزارهایی که داستان پر جزئیات خبرها را روشن‌تر و زنده‌تر می‌کند، مصاحبه و گفت‌وگو کردن با مردم است. مثلاً با مصاحبه و گفت‌وگو با مردم می‌توان نظر و احساس آنها درباره موضوعات مختلف را نشان داد، با شخصی مهم آشنا شد و یا اطلاعات تکمیلی درباره خبری به دست آورد. حالا ما می‌خواهیم تمرین کوچکی برای گفت‌وگو و گرفتن مصاحبه‌ای پر از داستان‌های شنیده نشده انجام دهیم.

بخش اول:

با چه موضوعی و چرا؟

برای انجام یک گفت‌وگو باید موضوعی در نظر داشته باشید و افرادی که به نوعی به آن موضوع مربوط هستند را انتخاب و پیدا کنید.

موضوع پیشنهادی ما در این جا «تأثیر کرونا بر زندگی ما آدم‌ها» است. خب شاید با خودتان بگویید این که خیلی معلوم است! همه ما در خانه مانده‌ایم، باید بهداشت و فاصله‌گذاری اجتماعی را رعایت کنیم و حتماً ماسک بزنیم. اما واقعیت این است که ما خیلی اوقات از اتفاقاتی که در زندگی آدم‌های اطرافمان می‌افتد بی‌خبریم. مثلاً شما می‌دانید این روزها برای فروشنده سوپرمارکت یا بقالی یا مغازه‌های اطراف شما چگونه گذشته است؟ یا از همسایه‌های خود خبر دارید؟ از نانوایی نزدیک خانه و ... (شما می‌توانید افرادی را که اطراف شما هستند و کم‌تر از شرایط زندگی آن‌ها در این یک سال خبر داشته‌اید، به این لیست اضافه کنید).

پس الان مشخص شد که ما با چه موضوعی سروکار داریم و چرا می‌خواهیم با دیگری که تا الان کم‌تر از آن‌ها خبر داشته‌ایم هم‌کلام شویم و مصاحبه کوتاهی داشته باشیم.

پیش از آن‌که به روش انجام این مصاحبه و پرسش‌های آن بپردازیم، باید به چند نکته و هشدار به دقت توجه کنیم:

۱. هدف ما از این کار اطلاع پیدا کردن از داستان‌هایی است که احتمالاتا به حال نشنیده‌ایم. این داستان‌ها را باید از زبان خود آن‌هایی شنید که موضوع درباره ایشان است. پس اگر از کس دیگری درباره این افراد پرسید هیچ‌گاه درست متوجه داستان آن‌ها نمی‌شوید.

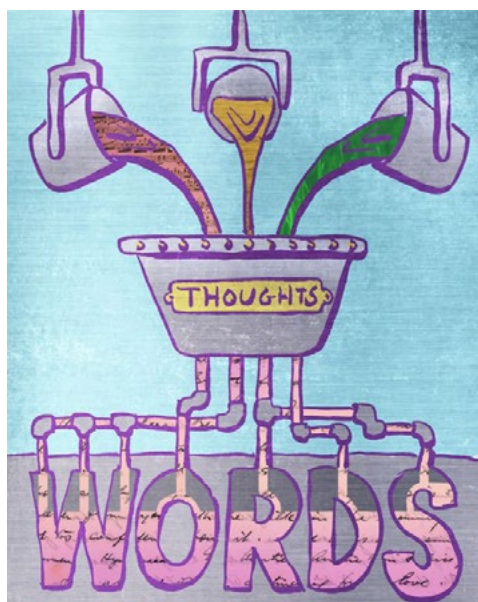
۲. زمانی مصاحبه را طوری انتخاب کنید که طرف مقابل شما هم آمادگی گفت‌وگو داشته باشد. مثلا سرشان شلوع

نباشد و حوصله و وقت کافی برای این کار داشته باشند. وقتی به آن‌ها رسیدید (برای خرید یا ...)، برای شروع مصاحبه از ایشان اجازه بگیرید و مودبانه درخواست کنید که چند دقیقه‌ای برای گفت‌وگو با شما زمان بگذارند. خوب است که به آن‌ها دقیقا بگویید چند دقیقه از وقتشان را می‌خواهید. مثلا ۱۰ تا ۱۵ دقیقه.

۳. به مصاحبه‌شونده‌ها اطمینان دهید که در مصاحبه شما نامی از این افراد ذکر نخواهد شد و نام آن‌ها مخفی خواهد ماند. می‌دانید چرا؟ چون خیلی از افراد دوست ندارند اطلاعاتی که به شما می‌دهند با نام خودشان منتشر شود و به گوش بقیه برسد.

بخش دوم:

ابزار و روش انجام کار

برای انجام مصاحبه باید کاغذ و خودکار همراه داشته باشید و پاسخ پرسش‌هایی که از افراد دریافت می‌کنید را در آن یادداشت کنید.

شما می‌توانید خودتان پرسش‌هایی در رابطه با موضوعی که طرح کردیم بنویسید؛ پرسش‌هایی که واقعا چیز زیادی از آن نمی‌دانید و فکر شما را حسابی مشغول کرده است.

حتما توجه داشته باشید پرسش‌هایی که از افراد خیلی غریبه می‌پرسید با پرسش‌هایی که ممکن است از همسایه یا اقوام خود پرسید تفاوت دارد. مثلا نباید پرسش‌هایی را مطرح کرد که مربوط به زندگی خصوصی و حریم شخصی آنهاست. شما می‌توانید موارد این چنینی را نام ببرید؟ به نظر شما چه پرسش‌هایی می‌توانند دیگران را ناراحت یا مؤذوب کنند؟

حالا می‌خواهم برایتان بگویم که چارچوب پیشنهادی ما برای انجام این کار چیست:

۱. ابتدا برای کسانی که سراغشان رفته‌اید توضیح دهید که چرا می‌خواهید از آن‌ها سوال کنید، موضوع این سوالات چیست و همان‌طور که پیشتر گفتیم، چقدر زمان آن‌ها را می‌گیرد. مثلا می‌توانید بگویید

«ما می‌خواهیم داستان‌هایی از زندگی آدم‌ها در این یک سال -از زمان شیوع بیماری کرونا تا امروز- بشنویم داستان‌هایی که فکر می‌کنیم چیزی از آن‌ها نمی‌دانیم.»

۲. معمولا ابتدا سوال‌های کلی‌تر را مطرح می‌کنیم:

• در این یک سال چه تغییراتی در زندگی و کار شما ایجاد شده است؟

[می‌توانید از تغییرات زندگی خودتان مثال‌هایی برای آن‌ها بزنید و از ایشان بخواهید چند مورد از تغییرات کار و زندگی خود را برای شما بگویند. بهتر است بیشتر گفت‌وگو کنید تا پرسش و پاسخ تنها؛ تصور کنید که کسی به سراغ شما می‌آید و مثل مأموران سرشماری فقط پرسش‌هایی از شما می‌پرسد و از شما می‌خواهد تا پاسخ دهید. او هم یادداشت می‌کند و می‌رود. گمان نمی‌کنم این شیوه از مصاحبه برای پاسخ‌دهنده خوشایند باشد. پس بهتر است تلاش کنید تا با آن‌هایی که می‌خواهید مصاحبه کنید، گفت‌وگو کنید، کمی هم از خودتان بگویید و وارد یک مکالمه صمیمی شوید. کسی چه

- می‌داند، ممکن است بعدترها با هم رفیق هم شدید
- می‌توانید یکی از تغییرات مهمی که به خاطر شیوع کرونا در کسب و کار شما به وجود آمد را برایم بگویید و یا خاطره‌ای مربوط به آن تعریف کنید؟
  - [خودتان هم می‌توانید خاطره‌ای از این یک سال برای او تعریف کنید. مثلا خاطره‌ای از مدرسه، خانه یا اتفاقات دیگر در دوران کرونا.]
  - در این یک سال چه اتفاقی بیشتر از همه شما را اذیت کرده است؟
  - چه کارهایی را کنار گذاشته‌اید؟
  - ۳. شما می‌توانید پرسش‌های زیادی به این پرسش‌ها اضافه کنید و گفت‌وگوی خود را کامل کنید.
  - ۴. اگر دوست دارید می‌توانید یک نسخه از یادداشت‌هایی که از این گفت‌وگو برداشته‌اید را به کسی که با او گپ زده‌اید هم بدهید.
  - ۵. می‌توانید از او بخواهید که اگر او هم پرسش‌هایی درباره این موضوع دارد، از شما بپرسد.

بخش سوم:

پایان کار

اگر موفق به انجام این پروژه شده باشید، حتما حالا اطلاعات بیشتری که درباره اطرافیان‌تان به دست آورده‌اید و تصویری که از جهان اطرافتان دارید، کمی بزرگ‌تر از قبل شده است.

مهم است بدانید داستان آدم‌ها چقدر اهمیت دارد و حالا که در شهر و محله خود در کنار این آدم‌ها زندگی می‌کنیم، شنیدن داستان آن‌ها از زبان خودشان، این دور ماندن از یکدیگر را مقداری کم می‌کند. می‌دانیم نزدیک شدن‌های این‌چنینی احتمالا ممکن است بسیار اندک باشد اما مهم و اساسی است.

شما می‌توانید به همین شیوه و البته با اطلاع خانواده خود موضوعات دیگری را در نظر بگیرید. بعد با افراد مختلف در اطراف خود مصاحبه کنید و نظر آنها را درباره موضوعاتی که فکر شما را به خود مشغول کرده است جویا شوید. ببینید آن موضوع در زندگی آن‌ها چگونه است؟ آیا اصلا وجود دارد یا نه.

متن مصاحبه‌های خود را می‌توانید برای ما ارسال کنید تا افراد بیشتری داستان‌های جمع‌آوری شده شما را بخوانند. احتمالا خیلی از ماها به شنیدن این داستان‌ها احتیاج داریم و اکنون از آن‌ها بی‌خبریم.

اطلاعات تماس:

@baztabschool

@baztabschool

ایمیل:

info@baztabschool.ir

وبسایت: baztabschool.ir